

Milé kolegyně, milí kolegové,

hned zkraje se omlouvám, že moje vystoupení bude dnes poněkud výchovné, a ještě ke všemu stříknuté vzpomínáním a mírnou nostalgií.

Léto pomalu skončilo, je tu září a začala škola. Jistě se už všichni nemohli dočkat. Učitelé a učitelky přicházejí do školy v radostném očekávání, že dostanou přidáno, jak jim bylo přislíbeno. Žáci a žákyně se mohou taky radovat, protože povinná jednotná maturita z matematiky nehrozí. Nemohu zde nepřečíst malý článku, který mě velmi zaujal a který se pedagogického tématu týká. Slyšte: *Soukromnice Františka Válková z Trnité ulice v Brně zahlédla neznámou ženu, když na Dominikánském náměstí z krámků handlířky Žofie Krchňákové z Líšně sebrala velká kačeni játra a odešla, aniž je zaplatila. Neznámá, vidouc, že je prozrazena, dala se na útěk, ale byla zadržena a odevzdána strážníkovi. Byla to učitelka. Co ji k činu dohnalo, lze dnes velice dobře pochopiti. Na strážnici tvrdila, že si vyhlédla věc nejméně cennou, aby nezpůsobila citelné škody a byla by vzala cokoli k svému nasycení.*

Toto se přihodilo před 100 lety. Z toho lze vyvodit, že učitelé a učitelky to neměli nikdy lehké. Dnes už, pravda, nemusejí krást, aby se nasýtily, (obzvláště, když dostanou přidáno), zejména ne velká kačeni játra. (Mnozí je ani v životě neviděli, natož aby je kradli.) Dnes se postavení našich učitelů a učitelek, troufám si říct, stále zlepšuje, jak o tom snil a psal před lety JAK:

*„Učitelské povolání budiž svatosvaté. Kdo bude k němu schopen, ať mu zasvětit své dny. A kdekoli bude lze viděti takové muže, musí býti s radostí přijímáni, poctami a platem sem lákáni a podporováni.“*

*„Ustanovovati za vůdce mládeže a za dozorce jejich muže vážené, zbožné, příčinlivé – lze-li jich vůbec najíti – muže ducha Achillova. Třeba se taky starati o slušné vydržování těchto věrných služebníků, aby nemuseli z hladu utíkati a opouštěti toto posvátné povolání školské. Mám tím na mysli plat, jímž by mohli býti spokojeni dobří muži, kteří chtějí pilně pracovati...“*

Ovšem něco za něco. Komenský má na učitele i způsob jejich učení značné nároky:

*„Co nejméně obtěžovati paměť žáků, do paměti vštěpovati toliko základní věci, ve všem učení řídit se podle míry chápavosti.*

*Bití žádného ať není pro učení. Nebo neučí-li se kdo, ne on tím, než preceptor vinen, že ho k učení chtivého učiniti neumí. Kdo nechce, aby byl vyučován, toho budeš marně vyučovati, dokud u něho neprobudíš vřelý zájem o učení.*

*Škola má býti místo příjemné. Učitelé, když budou přívětiví a laskaví a nebudou žáky od sebe a od učení odpuzovat, nýbrž vábit je k sobě otcovským smýšlením, chováním i slovy, rozdělujíc taky ovoce, ořechy a cukr, zkrátka, když s nimi budou zacházeti s láskou, snadno si získají jejich srdce a děti budou chodit do školy s nemenší chutí, než chodí na jarmak.“*

Vzpomínáme zajisté všichni na učitele, kteří nám dokázali předměty nepřijemné zpříjemnit a díky jejich lidskému přístupu jsme se do školy občas i těšili. Někteří to s námi holt uměli a my jsme je milovali, i když byli přísní. Oni k nám přistupovali s láskou a my jim to teď oplácíme a s láskou na ně vzpomínáme.

JAK dobře věděl, že *„zdravá mysl v zdravém těle nejlepší jest klenot“*. Aby tělo bylo zdravé, je třeba se mu věnovat, neboť: *„...lidskému tělu občerstvování potřebí procházením, pobíháním, pracemi, hrami a jakýmkoli těla pohybováním a cvičením...“*

Nevím, co by říkal dnes, co by poradil, obzvláště když by si přečetl článek v novinách – palcovými titulky byl nadepsán: „Kondice dětí? Katastrofa!“

Podle nové studie se pohybové schopnosti a fyzická zdatnost našich dětí dramaticky zhoršují. Na vině je málo hřišť, sportovišť, málo hodin TV, málo peněz atd. Ale slyšte, našlo se řešení: Vypracuje se projekt! JAK by zajásal. Očekává se, že díky projektu bude zdatnost a zdraví mladého pokolení

zachráněna. Z výše uvedeného logicky vyvozují, že tělesná kondice nás dříve narozených tehdy v našem mladém věku byla lepší. Nabízí se všetečná otázka: Čím to, že jsme bez průzkumů a bez projektů byli zdatnější? Nabízí se jednoduchá odpověď, jak prosté, milý Watsone. Doufáme, že teď ta trocha nostalgie nikoho nezabije, jak praví píseň: Provozovali jsme přirozeně bezpočet pohybových aktivit neboli – litali jsme po venku. Nebyly k tomu zapotřebí ani stadiony, ani hřiště s vyhříváním trávnickem, ani sportovní haly. Natož kvalifikovaní placení trenéři. Ale pozor, nelítali jsme jenom tak bezhlavě sem a tam. Mělo to smysl a řád. Například jsme skákali panáka, hráli na děcka nebo na města, obratnost bylo potřeba uplatnit při školce se švihadlem. (To se skákalo postupně napřed, nazad, s i bez meziskoku, střídnož, s křížením, nakonec dvojšvih.) Nevím, kdo by dnes bez chyby takovou sestavu zvládl. Na zábradlí jsme dělali kotrmelce, na trávniku hvězdice, na každém plácku hráli kluci fotbal. Léto jsme trávili v Moravě, dalo se tam koupat, plavat jsme se naučili i bez akvaparku. A v zimě, dokud mrzlo, jsme každý den sáňkovali (na Mařatákách nebo za věznicí) nebo bruslili. Nepotřebovali jsme ani technický sníh ani umělá kluziště. Ve Smetanových sadech se celá plocha od slovácké budy až po muzeum stala jedním velkým kluzištěm. A tam jsme každé odpoledne bruslili vpřed i vzad, překládali, dělali citrónky a tragač, nejpokročilejší skočili kadeta. Když děti odešly domů, přicházeli pánové v dlouhých kalhotách a dámy v plisovaných sukénkách, zatímco my jsme měli brusle na kličku, oni měli kanady a šeksny. A držíce se za ruce dělali kroužky vpravo, vlevo, přímo tančili, snad jim k tomu v parku hrála i hudba – to už si nepamatuji. Kde ty loňské sněhy jsou...Všetečné dítě by se mě mohlo zeptat: „A nevíš, kde bychom my děti s katastrofickou zdatností mohly lítat po venku a hrát na schovku?“ „Máš pravdu, děvenko“, asi bych řekla. Mezi potravinovými řetězci, parkovišti, na betoně...těžko. Asi toho moc nenalítají.

Ale prozradím Vám tajemství („velký tajem“). Vím o louce, asi poslední. Je dosud nezastavěná, nevycestičkováná, nevybetonovaná. Nevím, jak dlouho ještě vydrží odolávat zběsilým developerům. Je odtud krásný výhled, město Vám leží u nohou, na obzoru to naše jedinečné chřibské panorama – Buchlov a Barborka. Můžete zde pozorovat nádherné západy slunce a za jasné noci uvidíte i hvězdy – Velký a Malý vůz, Polárku a v zimě Orion. Ale nikomu to neříkejte, ať tam raději moc lidí nechodí, svatý Metoděj by to neviděl rád a v hrobě by se obracel.

Končím svou řeč, dnes poněkud výchovnou. Začala jsem Komenským, končím Komenským. Ze všech cest k lepšímu uspořádání světa nejdůležitější dle Komenského je cesta vzdělání:

*Šťasten národ, který má hojnost dobrých škol a dobrých knih a dobrých učitelů.*

A tak popřejme této škole dobrý školní rok. Žáci a žákyně nechtějí být moudřími a vzdělanými.

A jejich učitelé a učitelky ať pro to udělají vše, co mohou, co je v jejich silách, přejme jim, ať nehladoví, ať naslouchají Komenskému, žáků paměť nepřetěžují, je nebijí a k učení jen otcovskou láskou vábí.

A kdyby ani láska nepomohla a žáci k učení chtívali nebyli – což zkusit rozdělovat jim ovoce, ořechy a cukr, jak radí Komenský. Prostě – ať se všichni do školy těší, ať je jim tam pospolu dobře.

Šťastný a veselý nový školní rok!